

Традиційно під час ліквідації наслідків ракетних ударів рф по цивільним об'єктам України органи місцевої влади спільно з громадськістю організовують пункти (штаби) допомоги постраждалим від ракетного удару, куди можуть звернутися потерпілі особи. Такі особи перебувають у стані стресу, який може проявлятися у різних формах, як-от: ступор, розгубленість, істерика, активні дії тощо. Робота груп превентивної комунікації сприяє наданню допомоги таким особам завдяки навичкам спілкування, знанням з психології та права, раніше набутому досвіду. Іноді таким особам просто треба зрозуміти ситуацію, в якій вони опинилися, та алгоритм подальших дій. Навчені поліцейські сприяють попередженню та припиненню конфліктів, порушень публічного порядку, фактів мародерства тощо. Вони є ланцюгом між особами, які постраждали внаслідок бойових дій рф, та місцевими органами влади, поліцією, Збройними Силами України, волонтерами та іншими представниками громади.

Проведений нами аналіз діяльності груп превентивної комунікації під час дії воєнного стану дозволяє виділити основні вектори такої роботи:

1. Забезпечення охорони публічного порядку;
2. Інформаційна підтримка громади та внутрішньо переміщених осіб;
3. Надання першої психологічної (виконання ролі активного слухача, промовляння та роз'яснення ситуації, що відбувається, тощо) та юридичної допомоги (пошук правових шляхів розв'язання проблем, надання алгоритму дій для вирішення юридичних питань тощо) постраждалим від збройного конфлікту, тобто здійснення підтримки людей у критичних ситуаціях, які настали внаслідок збройного конфлікту;
4. Деескалація конфліктів;
5. Надання гуманітарної допомоги;
6. Взаємодія з іншими підрозділами Національної поліції, Збройних Сил України, комунальними службами, волонтерами, громадськими організаціями та іншими представниками державної влади та громади.

Підсумовуючи, варто відзначити ключову роль груп превентивної комунікації під час дії воєнного стану, що полягає у наданні допомоги особам, які опинилися у надзвичайній ситуації, шляхом налагодження взаємодії та довіри між ними та представниками державної влади. Аналіз публічної інформації не дозволяє зробити висновки про результативність діяльності груп превентивної комунікації. Однак маємо констатувати необхідність більш ефективного залучення таких груп до тих подій, які відбуваються в громадах в умовах дії воєнного стану, забезпечення розвитку переговорних навичок поліцейських, які входять до складу груп превентивної комунікації, щодо спілкування з особами, які здійснюють протиправні дії, пов'язані зі збройним конфліктом в Україні (захоплення заручників, колобараційна, підривна, зрадницька діяльність тощо).

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

УДК 343.85+342.77

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/435-437

Євген ЄДАМЕНКО

викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Сьогодні фахівці стверджують, що в суспільстві лише актуалізувалась проблематика вчинення домашнього насильства, а тому забезпечення безпеки та захисту прав потерпілих вимагає особливої уваги до причин та умов, які сприяють насильству в родині.

Даний аспект потребує комплексного підходу, включаючи розробку стратегій соціально-економічного розвитку, удосконалення законодавства та активну участь громадськості. У цьому контексті важливо розглядати взаємодію різних сфер суспільства для

ефективного запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема в умовах війни в державі.

Чинним законодавством визначено, що домашнє насильство включає в себе акти фізичного, сексуального, психологічного чи економічного насильства, які мають місце в сім'ї або в місці проживання, як між родичами, так і між колишніми або теперішніми партнерами, або між особами, які спільно проживають та мають спільний побут. Важливо наголосити, що навіть якщо особи, які вчиняють домашнє насильство, не перебувають у родинних чи шлюбних відносинах з потерпілою стороною, це все одно кваліфікується як домашнє насильство [1].

В умовах воєнного стану вчинення домашнього насильства являє собою загрозу як національній безпеці, так і розвитку держави в цілому [2], в той же час профілактика ускладнюється об'єктивною неможливістю належно організувати діяльність відповідних державних установ на належному рівні, зокрема на територіях, де проводяться активні бойові дії.

Однією з негативних сторін даного злочину є його латентний характер, адже потерпілі досить часто не звертаються до поліції чи соціальних служб. Більшість громадян вважає, що в умовах воєнного стану, коли обмеження певних прав є законними та обумовленими потребами при введенні відповідного правового режиму, домашнє насильство, порівняно з іншими загрозами, не являє собою настільки значного порушення [3]. Іншими словами, самі постраждалі приховують реальний стан речей щодо проявів домашнього насильства. Відповідно до ст. 3 Конституції України в країні визнається, що людина, її життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність та безпека є найвищими соціальними цінностями. Забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [4].

Таким чином, визначення шляхів удосконалення та протидії домашньому насильству стає завданням, що сприяє виконанню державою взятих на себе зобов'язань із забезпечення прав і свобод людини.

У листопаді 2011 р. Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Ця конвенція вимагає від урядів країн-учасниць вжити конкретних заходів для протидії всім формам насильства щодо жінок [5].

Проблематика домашнього насильства в Україні не була предметом спеціальних досліджень соціологів, психологів та соціальних практиків. Головними розробниками її стали переважно криміналісти, які займалися вивченням тяжких злочинів, зокрема тих, що відбуваються у сімейно-побутовій сфері. Тобто фактично аналізується лише статистика. Проте для ефективної боротьби з домашнім насильством важливо комплексно подолати такі проблеми, як безробіття, низький соціально-економічний розвиток, недостатня кількість робочих місць, нестабільне матеріальне положення сімей.

Протидія та запобігання домашньому насильству включає комплекс заходів, що їх мають вжити суб'єкти владних повноважень. Їхнє завдання – виявлення причин і умов, що сприяли вчиненню домашнього насильства, запобігання насильству в сім'ї, а також уникнення, ліквідація наслідків насильства та притягнення винних до відповідальності. Це досягається шляхом застосування адміністративного законодавства, спрямованого на врегулювання громадського порядку у відносинах із сім'єю з метою забезпечення конституційних прав та законних інтересів людини і громадянина [6].

Таким чином, запобігання та протидія домашньому насильству в умовах воєнного стану – це виклик, який потребує комплексного підходу. Економічна та соціальна нестабільність, безробіття та низький рівень життя, бойові дії можуть стати причиною насильства. Розвиток ефективних механізмів та інструментів правової підтримки знижують фактори ризику. Адже важливою у подоланні даної проблематики є роль держави, що виявляється у створенні законів та ефективних правових інструментів, спрямованих на запобігання та протидію домашньому насильству.

---

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#top>.

2. Поняття та види домашнього насильства. *Воскресенська селищна рада*. URL : <https://voskresenska.rada.today/wp-content/uploads/2020/11/PONYATTYA-TA-VYDY-DOMASHNOGO-NASYLSTVA.pdf>.

3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

4. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

5. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами від 11.05.2011. Ратифіковано із заявами Законом України від 20.06.2022. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text.

6. Левківський Б. К. Загальні проблеми юрисдикційного захисту осіб, постраждалих від насильства в сім'ї (домашнього насильства). *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 171–174.

7. Opatsky R., Pisotska K., Chvaliu, A., Molchanov R., Tulinov V. Administrative and legal status of public administration subjects regarding countering terrorism: Situación administrativa y jurídica de las materias de la administración pública en materia de lucha contra el terrorismo. *Cuestiones Políticas*, 2023. Vol. 41. № 79. P. 583–594. URL : <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4179.39>.

УДК 351.74+342.77

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/437-438

Олександр ЗАХАРЧЕНКО

старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасному суспільстві питання забезпечення прав та свобод людей у контексті діяльності поліції є однією з найактуальніших та важливих проблем, особливо в умовах воєнного стану.

Поліція несе відповідальність за збереження громадського порядку та захист прав та інтересів громадян, що є однією з ключових ланок в системі правопорядку. Однак разом із вирішенням завдання щодо забезпечення безпеки виникає низка проблем, пов'язаних із можливим порушенням прав громадян у процесі здійснення поліцейських заходів.

У межах адміністративної діяльності поліції виникають питання, пов'язані із забезпеченням балансу між необхідністю вжиття ефективних заходів безпеки та захистом основних прав громадян. Справедливе врегулювання цього балансу стає завданням, що вимагає ретельного вивчення та пошуку оптимальних шляхів вдосконалення адміністративно-правового механізму при здійсненні своїх службових обов'язків працівниками поліції, у тому числі в умовах воєнного стану.

Національна поліція посідає важливе місце серед державних органів, відповідальних за здійснення заходів щодо забезпечення конституційних прав і свобод громадян. Порівняно з іншими правоохоронними структурами поліція вирішує найширше коло питань із забезпечення прав і свобод громадян, яке має реалізовуватися крізь призму верховенства права [1]. Сфера діяльності Національної поліції охоплює велику кількість суспільних відносин, пов'язаних із забезпеченням прав і свобод людини та захистом суспільства від злочинності та інших кримінальних і соціальних загроз, у тому числі в умовах воєнного стану. Виходячи з цього, особливе місце при здійсненні завдань правоохоронних органів посідає захист прав, свобод, життя, здоров'я, честі, гідності та безпеки громадян [2, с. 178].

Згідно зі ст. 6 Закону України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р. поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави [3].

Одним із ключових завдань Національної поліції є підтримання в рамках чинного законодавства балансу між необхідністю вжиття ефективних заходів безпеки в умовах воєнного стану та потребою забезпечення прав і свобод громадян. Рекомендації щодо досягнення цього балансу включають вдосконалення нормативно-правових актів, які визначатимуть межі вжиття заходів примусу поліцією та гарантуватимуть права людей.

Зміцнення механізмів взаємодії поліції з іншими суб'єктами правопорядку та активізація діалогу з громадськістю також є ключовими аспектами у впровадженні прозорих